

Intentieovereenkomst

in beeld.

Ontwikkeling van duurzame energie
Haarlem/(Z-K)

Inhoudsopgave:

1. Inleiding
2. Wat willen we bereiken?
 - 2.1 Haarlem wil structureel groene energie benutten
 - 2.2 Speelveld
3. Samenwerken
4. Fasering
5. Procesafspraken

Bijlage:

1. Lokale Energie Dienst Haarlem, Ecofys juni 2012.

1. Inleiding

De gemeente Haarlem heeft in 2008 een plan van aanpak vastgesteld om in 2015 als organisatie en in 2030 als stad Klimaatneutraal te zijn en per saldo geen fossiele energie meer te gebruiken. Vele partners hebben zich aangesloten bij dit streven. Voor dat doel is het ‘Convenant Haarlem Klimaatneutraal’ gesloten op de morgen dat de ‘Kopenhagen Expres’ Haarlem aan deed.

In oktober 2010 hebben nieuwe partners het convenant ondertekend. In totaal zijn 24 convenant partners aangesloten; nieuwe partners blijven zich aanmelden.

Het streven om in 2030 als stad klimaatneutraal te zijn, is zeer ambitieus. Daar waar het plan van aanpak de nadruk in de eerste fase vooral legt op besparing, is in de loop van 2010 al duidelijk geworden dat klimaatneutraliteit niet mogelijk zal zijn met besparing alléén. Grootschalige inzet van hernieuwbare (energie-)bronnen is essentieel en kan eigenlijk niet wachten tot alle besparingsmogelijkheden zijn verzilverd. Daarom is in 2010 gestart met een haalbaarheidsonderzoek naar mogelijkheden grootschalig duurzame energie op het grondgebied van Haarlem op te wekken.

Deze energieopwekking kent twee belangrijke pijlers: de zakelijke/economische kant van het benutten van energievormen die rendabel en zelfs winstgevend zijn over de looptijd van de levering van de diensten; anderzijds gaat het om de ‘planet’ kant: duurzaam en zuinig omgaan met grondstoffen en emissies van CO₂ beperken.

Een startnotitie ‘Groene energie in Haarlem’ heeft zowel de mogelijkheden in de stad in beeld gebracht als ook waar in de stad de meest kansrijke posities zijn. Ook is globaal gekeken wat voor organisatie daarvoor nodig is.

Via een onderzoek is bekeken welke beelden over deze materie leefden bij vele partners in de stad. Bij vijftien partners is gepeild. De resultaten gaven aan dat er een positieve grondhouding bestond om dit verder uit te diepen. Draagvlak bleek aanwezig, niet alleen vanuit de ambities die de Haarlemse raad had geformuleerd maar ook vanuit bedrijfseconomische inzichten en het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (M.V.O.).

Door adviesbureau Ecofys is een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar gebiedsuitwerking voor Schalkwijk en Waarderpolder en mogelijke organisatievormen. De gebieden Schalkwijk en Waarderpolder zijn gekozen omdat daar het energieverbruik het hoogst is maar ook omdat daar de beste mogelijkheden zijn vraag naar energie en te genereren aanbod aan verschillende vormen van duurzame energie in de tijd goed te verbinden.

Dit onderzoek heeft zeker een verdieping aangebracht in de eerdere verwachtingen over de haalbaarheid om duurzame energie grootschalig in Haarlem (en evt. Zuid-Kennemerland) marktconform in te zetten.

2. Wat willen we bereiken?

2.1 Haarlem wil structureel duurzame energie benutten.

De inzet van duurzame energie op grote schaal in Haarlem is een hoeksteen van het beleid Haarlem Klimaatneutraal 2030. Zonder duurzame energie is de doelstelling niet haalbaar. Maar dat is niet het uitgangspunt van de intentieovereenkomst.

Vele partijen in Haarlem zijn om meerdere redenen (m.n. strategische of bedrijfseconomische redenen), zelf al gestart met de inzet van duurzame energievormen. In allerlei projecten wordt op dit moment al duurzame energie ingezet: via zonne-energiesystemen, Warmte/Koude Opslag (WKO), windenergie, biogas uit organische reststromen e.d. wordt in Haarlem al heel wat fossiele energie vermeden. De betrokkenheid bij dit onderwerp is groot, maar voor de meeste partners is duurzame energie geen kernactiviteit. Daardoor blijven teveel mogelijkheden nog onbenut. Dat heeft te maken met schaalgrootte die niet aansluit, uitwisselingsmogelijkheden waarbij partijen overdracht van energie zien als een nevenactiviteit zonder prioriteit en urgentie, overdracht van eigendom aan de orde is, niet garant wensen te staan voor levering/ afname, etc. Alle zijn legitieme redenen die te maken hebben met het feit dat energie wel belangrijk is voor die partijen, maar niet hun kernactiviteit is of die raakt.

Maar er is ook de behoefte aan een minder grote afhankelijkheid van energieprijsschommelingen, zoals die zich voor doen op de wereldmarkt. Als het mogelijk is energie te leveren die voor meerdere jaren perspectief biedt op een stabiele prijs, vervult dat ook een belangrijke voorwaarde voor bedrijfscontinuïteit. Wetend dat de energieprijzen de komende jaren verder door zullen stijgen ondanks de economische crisis, maar vanwege een steeds grotere vraag vanuit opkomende economieën en de onmogelijkheid het productiepotentieel op wereldschaal aan te passen aan de vraag, is dit een belangrijk aandachtspunt.

Tenslotte is duidelijk dat de fossiele bronnen eindig zijn. We zullen in de toekomst afhankelijk zijn van hernieuwbare bronnen. Dat moment gaat over afzienbare tijd komen, vanwege de toenemende schaarste. Het afwachten van nieuwe ontwikkelingen maakt de Haarlemse economie (bedrijven, instellingen en huisgezinnen) afhankelijk van ontwikkelingen op wereldschaal. Sturing op het moment dat het financieel (nog) uit kan, is te prefereren boven het moment dat het niet anders meer kan (waarbij het water aan de lippen staat). Het tijdstip is goed, omdat de kredietcrisis ruimte en tijd geeft voor herbezinning op eigen handelen, en gezamenlijke belangen.

Overwegingen raken niet alleen de bedrijfsvoering van alle partners op dit moment; nadrukkelijk wordt ook gekeken naar de toekomst en naar effecten van de ontwikkeling van de duurzame energiedienst voor de ruimere omgeving.

Belangrijk is te constateren dat Haarlem met deze weg een sterke aanvulling kan leveren aan de Amsterdamse initiatieven binnen de Metropool Regio Amsterdam (MRA) om tot een hoge mate van onafhankelijkheid te komen van fossiele energievormen.

Het onderzoek 'MRA: route naar energieneutraliteit, CE juni 2011' laat zien dat energieonafhankelijkheid ook leidt tot een krachtige investeringsimpuls binnen de hele regio. Wanneer voor het MRA gebied (2,3 milj. inwoners) alle energiebesparende maatregelen en investeringen in hernieuwbare bronnen tegen elkaar worden afgezet resulteert dat in een netto-opbrengst van € 2,4 miljard, 300.000 mensjaar éénmalige arbeid en 1.300 permanente banen. Jaarlijks wordt dan € 3 miljard aan energie-uitgaven vermeden. Haarlem zou daarvan bijna 7% ten deel kunnen vallen.

In bijlage 1 is een overzicht gegeven van de mogelijkheden duurzame energie te benutten in de gebieden Schalkwijk en Waarderpolder. Tevens is gekeken naar organisatiemogelijkheden. De algemene conclusie is dat:

- de gekozen gebieden veel mogelijkheden bieden voor grootschalige inzet van duurzame energiebronnen,

- de technieken, zoals beschreven in 'Groene energie in Haarlem' in de gebieden toepasbaar zijn
- deze leiden tot besparing van fossiele energie en kosten,
- tal van voorbeeldprojecten uitvoerbaar zijn met een intensievere samenwerking tussen de partners (duizend bloemen die bloeien)
- voor Schalkwijk en Waarderpolder rendabele cases volgen als de vraagzijde, potentiële aanbod en haalbaarheid verder uitgediept worden.

Als partijen, na de verkenning in deze fase, beslissen zich te willen verbinden, dan betekent dat het volgende:

1. een verdergaande samenwerking om voorbeeldprojecten in nauwe samenwerking tussen enkele partners concreet te maken;
2. concrete afspraken te maken over het in beeld brengen van de afnamemogelijkheden van groene energie (warmte en koude), die binnen markconforme uitgangspunten haalbaar zijn en,
3. indien zinvol, zich willen uitspreken over de meest gewenste (maar ook gedeelde) organisatievorm.

Dat vraagt dan, om het aangaan van afspraken en het doen van investeringen in inzicht en kennis over de korte - en middellange termijn energievragen van de grote bedrijven en instellingen (met respect voor vertrouwelijke bedrijfsinformatie).

Voor toepassingen die qua schaalgrootte en gewenste onafhankelijkheid in tijd en verplichtingen de individuele mogelijkheden overstijgen kan een duidelijke behoefte aan een intermediaire partij ontstaan, die de verbinding op dit terrein kan leggen en onderhouden. Dit zou dan een partij kunnen zijn die er primair op gericht is om zoveel mogelijk groene bronnen marktconform aan te boren en te exploiteren.

Zover gaat deze intentieovereenkomst niet. De uitkomst van deze zoektocht moet zijn een goed overzicht van mogelijkheden om duurzame energie te benutten, met als vraag voor iedere partij of deze oogst voldoende is om op de samenwerking een verdiepingsslag aan te brengen.

Om zoveel mogelijk kansen in beeld te krijgen, hebben de voornoemde partners zich nu verenigd en zich geschaard achter deze intentieovereenkomst.

2.2 Speelveld.

Voor de levering van duurzame energie heeft de wetgever een consumentenbescherming ingebouwd volgens het 'Niet Meer Dan Anders' (NMDA) principe. Het rijk is een grote belanghebbende in de energiemarkt. Ze genereert aanzienlijke inkomsten uit de exploitatie van de gasvelden die onder haar grondgebied vallen. Verder ontvangt ze zeer hoge inkomsten uit de Energiebelasting en BTW die ze heft over geleverde energieproducten van fossiele herkomst, maar ook over geleverde elektriciteit vanuit hernieuwbare bronnen. Inmiddels zijn deze belastingen hoger dan de kale kostprijs van geleverde energie.

Door de markt wordt weinig duurzame energie geproduceerd. Er is sprake van marktfalen. Door liberalisering en schaalvergroting van de energiemarkt is de productie van groene energie niet langer het domein van de institutionele energieproducenten. De inspanningen worden te groot geacht voor de te bereiken rendementen. Enkele grotere energiebedrijven

opereren wel in de kleinschaligere markt van lokaal opgewekte energieprojecten, dan wel participeren daar nog steeds in, maar nemen niet het initiatief tot een structurele exploitatie.

Vanuit de MRA is, zoals al gezegd, een energievisie ontwikkeld. Eén van de speerpunten en zelfs randvoorwaarde voor het bereiken van energieneutraliteit is de maximale productie en benutting van hernieuwbare energie.

3. Samenwerking

‘1000 bloemen’.

Belangrijk is vanuit de partijen, die een energievraag hebben (warmte en/of koude en en/ of elektriciteit), te komen tot goede voorbeeldprojecten, als blijkt dat deze redelijk gemakkelijk kunnen worden gerealiseerd. Deze voorbeeldprojecten stimuleren anderen!

Gebiedsaanpak

Voor de gebieden Schalkwijk en Waarderpolder is het van belang om een goed beeld te hebben van een meerjarige energievraag en eventuele faseringen daarin. Pas dan kunnen we onderzoeken of deze specifiek tot duurzame bronnen te leiden is. De indruk bestaat dat de korte tijd die kon worden besteed aan deze vraag in de workshops, nog geen uitputtend beeld heeft opgeleverd. Het risico bestaat dan dat de ideale oplossingen niet voldoende in beeld komen. Dit heeft te maken met schaalgrootte van bepaalde toepassingen.

Sturingsvraagstuk.

De energievragers moeten natuurlijk een cruciale rol hebben in de voorstellen voor projectuitwerkingen, en breder, in sturing op de (ontwikkeling) van hernieuwbare bronnen.

Immers, is er geen vraag dan komt het project of de exploitatie van duurzame bronnen niet van de grond. De energievragers moeten ook de levering van groene energie aansturen. Immers daarmee komt de eerste stap tot stand: onderzoek grondig wat er nodig is liefst ook in de gewenste vorm en tegen welke acceptabele prijs en hoe organiseren we de levering c.q. exploitatie (organisatie van de uitvoering)?

Het aanbod aan duurzame energie leveringsvormen is geen cruciale vraag; wel of de vraag naar energie in de tijd voldoende uit gefaseerd kan worden naar de meest voordelige energie toepassingsvorm.

Bij het verder invullen van de samenwerking zal dan ook voldoende aandacht besteed worden aan:

1. projecten die gemakkelijk kunnen worden gerealiseerd, als voorbeeld voor anderen;
2. verdiepingsslag op de vraagkant voor de ontwikkeling van gebiedsgerichte duurzame energie (Schalkwijk en Waarderpolder).

Als de resultaten aanleiding geven tot verdergaande samenwerking, dan kan verkend worden:

- a. welke sturingsorganisatie gewenst is;
- b. uitwerking van de uitvoeringsorganisatie voor exploitatie en levering van groene energie.

4. Procesafspraken.

De partijen zijn van mening dat de samenwerking onder 'Spaarne Energie':

- voor alle partijen, naar verwachting, niet alleen op korte termijn maar ook op lange termijn voordeel oplevert.
- het gezamenlijk vormgeven levert meerwaarde op boven individuele inspanningen als daarmee, naar verwachting, meer concrete resultaten geboekt worden, die de deelnemers ten goede komt.

Gezamenlijk onderschrijven ze de volgende afspraken voor verdere uitwerking:

- de gemeente fungeert als trekker;
- alle partijen leveren inzet t.b.v. de energievraag en mogelijkheden die zich voor doen;
- de trekker levert samen met de partners halfjaarlijks een voortgangsrapportage voor de uit haar midden gekozen begeleidingsgroep;
- De begeleidingsgroep draagt zorg voor een bestuurlijk advies;
- De begeleidingsgroep signaleert wanneer er voldoende aanleiding bestaat tot intensievere samenwerking naar de concrete oprichting van een gezamenlijke organisatie, onder dezelfde vlag: 'Spaarne Energie'.
- Het aangaan van samenwerkingsverbanden tussen die partijen, die het belang daarvan onderkennen, volgt pas na afronding van het businessplan.

5. Uitwerking.

De begeleidingsgroep werkt op basis van de uitgangspunten van de intentieovereenkomst en de resultaten van de haalbaarheidsstudie door Ecofys, de volgende punten uit:

- a. komt tot een toedeling van aandachtgebieden met cases;
- b. biedt, waar relevant, ondersteuning bij onderzoek naar realisatiemogelijkheden van projecten die relatief eenvoudig verduurzaamd kunnen worden;
- c. brengt in kaart de vraag naar energie en de fasering daarbinnen, om te bezien of deze verder verduurzaamd kan worden; alle andere partners die de samenwerkingsovereenkomst ondertekenen (medeondertekenaars van de overeenkomst) leveren deze gegevens eveneens;
- d. brengt deze bijeen in een gefaseerde uitvraag;
- e. doet (na voldoende aanleiding) een voorstel voor verdere samenwerking. Dit kan een sturingsorganisatie zijn die voldoende robuust is en flexibel voor nieuwe groepen die willen toetreden;
- f. doet (na voldoende aanleiding) een voorstel voor een uitvoeringsorganisatie en stelt het profiel op voor een werving /aanbesteding;
- g. concretiseert zo nodig de voorstellen verder tot het businessplan onder de vlag van 'Spaarne Energie'.

De partijen komen overeen om minimaal halfjaarlijks te rapporteren aan de begeleidingsgroep, t.b.v. een bestuurlijk advies.

Ondertekenaars Intentieovereenkomst 'Spaarne Energie' in beeld:

Gemeente Haarlem (trekker)

Wethouder Rob van Doorn

Pré Wonen

B.L. van Zijl

Elan Wonen

Arend Mol

Ymere locatie Haarlem

G. Blok

Liander

Nancy Kabalt

Stichting Parkmanagement Waarderpolder

Robert Bloemers

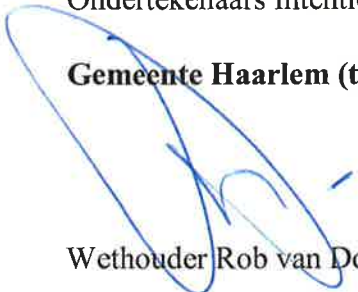
Hoogheemraadschap van Rijnland

Hans Schouffoer

Ondertekenaars Intentieovereenkomst 'Spaarne Energie' in beeld:

Gemeente Haarlem (trekker)

Wethouder Rob van Doorn

Pré Wonen

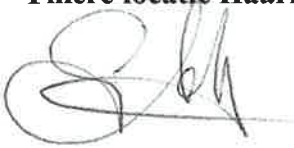
B.L. van Zijl

Elan Wonen

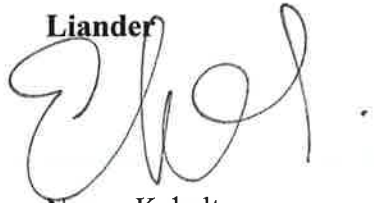
Arend Mol

Ymere locatie Haarlem

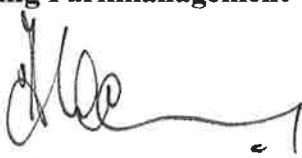
G. Blok

Liander

Nancy Kabalt

Stichting Parkmanagement Waarderpolder

Robert Bloemers

Hoogheemraadschap van Rijnland

Hans Schouffoer

Kennemer Gasthuis

P.W.C van Barneveld

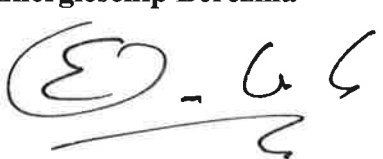
Stichting St Jacob

Rob van der Hulst

Zorgbalans

Rob Huijsmans

Energieschip Berezina

Ewald Vonk

Haerlemsche Nieuwe

Andreas Baumer

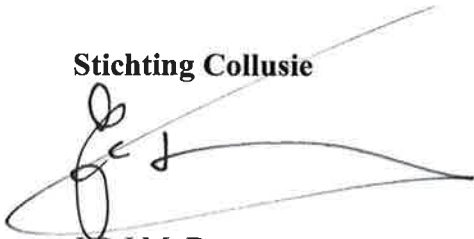
AG Architecten BNA BV

G.R. Polman

Vitaal Architectuur

A. Gabriela Telleria Dalhoeven

Stichting Collusie

J.B.J.M. Brugman

Kapitein BV

B. Lindeman

Excelsior Haarlem

R.M. Straatman/H. de Vries

Joulz

b/a

Joanne Meyboom

Joulz Green Tec.

Remo Management BV

ing. R.A. Willemse

Bijlage 1. Lokale Energie Dienst Haarlem, rapport Ecofys juni
2012

